

pris: 30 kr.

Foreningen Danmark-Letland

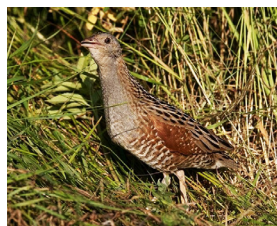
Nr. 3 september 2020 28. årgang

ISSN 1901-5720

Indhold

Monumentet for de lettiske skytter	3
Letland får ny kommuneinddeling	8
Rite Nyt	11
Valdemarpils – Krisjanis Valdemars by.	17
Byrådsvalg i Riga	21
Generalforsamling	22
Smånyt	24
Den lettiske landskabsmaler	38
Bestyrelsen	44
Foreningen....	45
Nyttige adresser	46
KALENDER for 2020	47

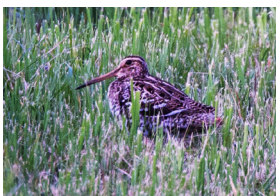
(Grieze) Engsnarre

(Ķīvīte) Vibe

(Mērkaziņa)
Sneppe

(Ķikuts) Skov Sneppe

(Dzeltenā cielava)
Gul vipstjert

(Lakstīgala)
Nattergal

Se side 37 for lettiske fuglefløjt

Forsidefoto (LSM): "Medics to the World"

Statue af kvindelig mediciner skabt af Aigars Bikše

Deadline for nr. 4 er 1. dec.

Monumentet for de lettiske skytter

af PerNielsen

I det hjørne af Rigas gamle bydel, som blev sønderskudt under II Verdenskrig, nær ved rådhuset og Sorthovedhuset, ned mod Daugava og broen Akmens Tilts, ligger en stor åben plads, som i dag kaldes Latviešu strēlnieku laukums (= De lettiske skytters plads). Midt på pladsen står et mægtigt 13 meter højt monument i rød granit. Tre soldater, der stolte skuer i hver sin retning ud over pladsen. Monumentet, der er et levn fra sovjettiden, hedder nu Piemineklis Latviešu strēlniekiem (= De lettiske skytters monument). Oprindeligt var navnet meget mere specifikt, nemlig De røde lettiske skytters

Piemineklis Latviešu strēlniekiem (= De lettiske skytters monument)

monument, ligesom pladsen også var dedikeret til De røde lettiske skytter.

Monumentet, udført af den lettiske billedhugger Valdis Albergs (1922-1984) og indviet i 1971, er et klassisk eksempel på sovjetisk realisme. Men historiens gang siden Sovjetunionens sammenbrud i 1991 har gjort fortællingen om de røde lettiske skytter ubekvem i den nye lettiske historieskrivning. I 2000 blev soklens inskription, der hædrede de røde lettiske skytter, fjernet og erstattet med den mere neutrale, men historisk ukorrekte ”Til de lettiske skytter 1915-1920”, ligeledes blev pladsen renoveret og fik navneforandring.

Egentlig har de røde lettiske skytter ikke meget med Riga at gøre – eller Letland for den sags skyld. Historien går kort fortalt tilbage til Første Verdenskrig, som brød i august 1914. Den russiske hær havde svært ved at hamle op med de fremrykkende tyske styrker.

Allerede i februar 1915 var østfronten trængt langt tilbage på russisk territorium og gik ned gennem Letland, eller rettere sagt Østersøguvernementerne, som den baltiske region blev kaldt, da den hørte under Zarens Rusland. Lettiske politikere bad indtrængende den russiske zar om lov til at oprette rene lokale lettiske regimente med det argument, at sådanne regimente ville kæmpe mere effektivt, når de forsvarede deres hjemstavn.

Den 1. august 1915 gav den øverstkommanderende for den russiske nord-øst front ordre til oprettelse af de første to bataljoner af frivillige lettiske skytter. I 1916 blev de to lettiske bataljoner omdannet til en række regimente, der bestod af almindelige værnepligtige fra den lokale lettiske befolkning. I alt blev der dannet otte kampregimente og et reserveregiment.

Fra 1915 til 1917 kæmpede de lettiske skytterregimente sammen den russiske hær mod tyskerne langs Daugavafronten. Et af de berømte slag er Juleslaget fra den 23. til den 29. december 1916, hvor de lettiske skytter foretog et overraskelsesangreb og havde held til at bryde den tyske forsvarslinje. Men indsatsen, der havde kostet letterne store tab, skulle vise

Lettiske skytter ved Juleslaget i 1916. Kilder: Wikipedia

sig at være forgæves, fordi angrebet ikke blev fulgt op af de russiske hærenheder.

Den inkompetente ledelse i den russiske hær samt zar-regimets hårdhændede behandling af letterne efter det mislykkede revolutionsforsøg i 1905 var i høj grad medvirkende til, at mange menige i de lettiske regimenter nærrede sympati for eller ligefrem støttede bolsjevikkerne, da revolutionen brød ud i Rusland i 1917.

I alt 80.000 lettiske skytter kæmpede aktivt på bolsjevikernes side under den russiske revolution. Deres regimenter gik under betegnelsen De røde lettiske skytter, og med deres slagkraft og heltemod reddede de gang på gang situationen, når det så sortest ud for bolsjevikkerne i Rusland.

De røde lettiske skytter blandede sig også i den lettiske borgerkrig og forsøget på at etablere et sovjetisk styre i Letland i 1919. Men her havde de ikke heldet med sig.

Efter fredsaftalen i 1920 mellem Letland og Sovjetrusland vendte 11.395 af de tidligere røde lettiske skytter tilbage til Letland.

Flertallet af de røde lettiske skytter forblev i det nyetablerede Sovjetrusland, og mange fik ledende stillinger i Den Røde Hær, Bolsjevik-partiet eller Tjekaen¹.

Et af de mest kendte eksempler er Jukums Vācietis (1873-1938), oberst i de røde lettiske skytter, som blev den første øverstbefalende for Den Røde Hær – til trods for, at han ikke var medlem af partiet og heller aldrig blev det. Under Stalins store udrensninger sidst i 1930'erne blev Vācietis arresteret i 1937, anklaget for at være medlem af en undergravende lettisk fascistisk organisation og henrettet i 1938, men rehabiliteret i 1957.

Knap så kendt er Oskar Stigga (1894-1938), en af flere af de røde lettiske skytter, som blev Lenins personlige livvagter. Senere blev han en markant figur i den sovjetiske militære efterretningstjeneste og var udsendt som spion bl.a. i Letland og Tyskland. Stigga blev arresteret i 1937 og henrettet i 1938, men rehabiliteret i 1956.

Et af de uhyggelige eksempler er Aleksandrs Eiduks (1886-1938), også en af de røde lettiske skytter. Han blev en ledende figur i Tjekaen og fik skabt sig et renommé som ”det mest blodtørstige monster i Rusland”. Eiduks blev også arresteret i 1937, henrettet i 1938, men rehabiliteret i 1956.

Kort fortalt, de røde lettiske skytter var værdsat af Lenin, men da Stalin kom til magten, mistænkte han de røde lettiske skytter for det værste. Mange af de røde lettiske skytter, som var blevet i Sovjetrusland og havde fået betydningsfulde stillinger, led samme kranke skæbne som Vācietis, Stigga og Eiduks.

Stalin døde i 1953 – og som en del af den nye sovjetleder Nikita Khrustjovs opgør med Stalins politik blev de henrettede røde lettiske skytter rehabiliterede.

Da Letland blev en sovjetrepublik i 1940, og ikke mindst da sovjetstyret, efter nazisternes kortvarige besættelse af landet, blev genindført i 1944, blev det første frie Letlands militærhistorie markant skrevet om.

I det frie Letland fra 1920 til 1940 var det de lettiske skytter

fra Daugavafronten, der var landets helte. Under sovjetstyret skiftede fokus, og nu var det de røde lettiske skytter og deres heltmodige indsats rundt om i Rusland under den russiske revolution, der blev markeret.

I 1966 – 50-året for oprettelse af de første regulære lettiske skyttekorps – blev der i Letland udskrevet en konkurrence om et monument for de røde lettiske skytter. Ud af de 34 indkomne forslag var det billedhuggeren Valdis Albergs, der fik opgaven. Samtidig med at pladsen blev indrettet og monumentet rejst, blev der også samme sted bygget et museum for de røde lettiske skytter, tegnet af arkitekten Gunārs Lūsis-Grīnbergs. Museet og monumentet var resten af sovjettiden et obligatorisk besøgsmaal for lettiske skolebørn og udenlandske turister.

Efter Sovjetunionens sammenbrud og Letlands genvundne selvstændighed i 1991 flyttede fokus tilbage til fortællingen om de første lettiske skytterregimenter. Museet for de røde lettiske skytter blev lukket og museets effekter overgivet til Krigsmuseet i Riga. I 1993 genåbnede bygningen som Latvijas Okupācijas muzejs – et museum for besættelsestiden fra 1940 til 1991. Bygningen har de senere år været under renoivering, og besættelsesmuseet har en midlertidig adresse på Raiņa bulvāris 7 i Riga.

På et tidspunkt inden for de kommende år genopstår besættelsesmuseum på den gamle adresse, men i helt nyt design af den lettiske stjernearkitekt Gunnar Birkerts, der også har tegnet Letlands nationalbibliotek "Gaismas pils" (= Lysets slot). Museet for de røde lettiske skytter hører fortiden til. Det gør monumentet også, men det har fået ny symbolværdi.

Foto og tekst Per Nielsen

Endnotes)

1 "Tjeka" er den russiske forkortelse for Den ekstraordinære al-russiske kommission til bekæmpelse af kontrarevolution, spekulation og sabotage, dannet i december 1917 som en midlertidig organisation med det formål at udrydde fjender af det nye kommunistiske regime gennem terror og undertrykkelse. Hermed blev grunden til det sovjetiske hemmelige politi lagt, og Tjekaen var den første af en række sikkerhedsorganisationer, som under forkortelser som GPU, OGPU, NKVD, MVD og KGB udgjorde ryggraden i sovjetstyret helt frem til Sovjetunionens sammenbrud i august 1991.

Letland får ny kommuneinddeling

*Af Holger Pyndt, KL,
tidligere rådgiver til den lettiske regering*

Det tog Letland mange år at få reduceret de mange små kommuner, som eksisterede da friheden fra Sovjetunionen var en realitet. De daværende ca. 500 kommuner blev først reduceret til 119 i 2008.

Nu har den lettiske regering taget et nyt, stort skridt ved at vedtage en lov om ny kommuneinddeling med virkning fra 1. juli 2021. Det nye system indeholder 42 kommuner i alt, hvoraf 7 er "nationale byer" (valstpilseta) og 35 er kommuner (novads).

Det tog Danmark 36 år gennem to store reformer at reducere antallet af kommuner fra ca. 1400 til 98 – Letland vil være 30 år om redueringen af 500 kommuner til 42.

Og hvorfor har den lettiske regering fundet det nødvendigt at lægge så mange kommuner sammen?

Af de 119 kommuner dannet i 2008, ikke mindre end 50 af disse overholdt ikke de formelle krav (antal indbyggere og tilstedeværelse af et administrativt center) – i 2019 var dette antal øget til 60!

80% af Letlands indbyggere bor i de 38 største kommuner og byer, mens de resterende 20% er spredt over 81 kommuner hver med mindre end 10.000 indbyggere

De 119 kommuner var meget forskellige med hensyn til indbyggertal og økonomisk aktivitet, og forskellighederne forventes at blive større i fremtiden på grund af affolkning af landområderne

- Alle kommuner har samme opgaver, men mange af de 119 kommuner kunne ikke udføre deres pålagte opgaver, hvorfor disse enten blev udført i samarbejde med større kommuner eller blev delegeret til større kommuner
- Efter finansministeriets mening koster serviceproduktionen i små kommuner 3 gange mere end i større kommuner
- Med en befolkning på ca. 2 mill. indbyggere er befolk-

ningstætheden meget lav, da Letland jo er 1,5 gange så stort som Danmark

- Konkurrence mellem kommuner forhindrede flere steder en rationel serviceproduktion inden for fx folkeskolen, som er kommunernes største udgiftsområde

Fra 27. maj til 2. august 2019 gennemførte Miljø- og Regionsministeriet 30 konsultationer med i alt 114 kommuner, som skulle kommentere ministeriets oprindelige forslag om 35 nye kommuner. Som resultat af disse konsultationer blev antallet af kommuner øget til 42.

I november 2019 blev forslaget om 42 kommuner vedtaget i første forhandling i Saeima. Efter de obligatoriske tre forhandlinger blev loven vedtaget i Saeima i juni 2020 og senere godkendt af Præsidenten.

Inden Præsidentens godkendelse havde 46 kommuner dog sendt ham en skrivelse, hvor de argumenterede for ikke at godkende loven på grund af ”dårligt lovarbejde, dårlige begrundelser for reformen og udemokratisk reform, da befolkningen ikke er blevet hørt”.

Præsident Levits godkendte alligevel den nye lov i juni 2020. Det er interessant at trække en parallel til de danske reformer, som de lettiske regeringer i 1990’erne blev introduceret til gennem samarbejdet med KL og Indenrigsministeriet i Danmark. I den første reform i Danmark, som kulminerede i 1970, var hovedprincippet ”En By – en Kommune”, hvilket indebar at de økonomiske og befolkningsmæssigt største centre blev styrket til at facilitere udviklingen, og at kommuner rundt om byer blev lagt sammen med byen.

Det virker, som om den seneste reform i Letland har baseret sig på samme principper, da de store ”republikbyer” og stærkere økonomiske centre skal drive udviklingen rundt omkring i landet.

Letland har siden 1990erne i øvrigt ikke haft egentlige regioner, men i stedet for ”samarbejdende kommuner”. Dette skete dengang efter pres fra den national kommuneforening (ULRGL) som ikke ville have et nyt ”kassesystem” med stærke regioner, som kunne kommandere med kommunerne lige som i det sovjetiske system.

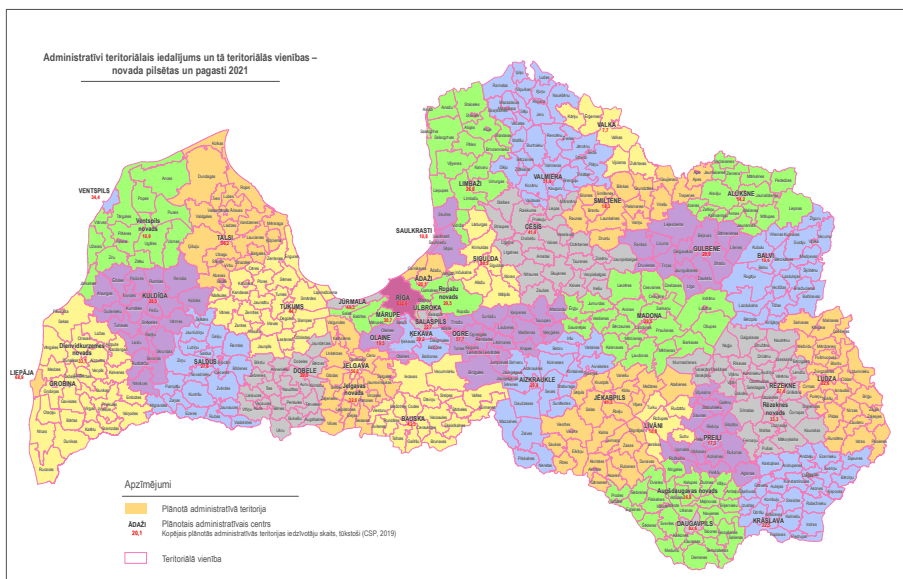
Danmark var lige ved at nedlægge regionerne for nogle få år siden, men systemet synes nu forholdsvis stabilt med 5 regioner, som varetager hospitaler og sygesikringen.

Frem til dannelsen af de 42 nye kommuner i Letland vil de kommuner, som indgår i de nye kommuner, samarbejde frem til kommunalvalget i 2021. Staten vil støtte de 42 nye kommuner økonomisk med henblik på udarbejdning af reviderede fysiske planer, planlægning af de nye administrative organisatoriske strukturer, samt til gennemførelse af de konkrete sammenlægninger, herunder overførsel og træning af medarbejdere fra de tidligere til de nye kommuner, og udpegning og træning af de nye administrative ledere.

Håndteringen af nye medarbejdere og ledere i en ny organisatorisk struktur var en af de største udfordringer i den danske reform i 2006, bl.a. fordi omkring 70.000 medarbejdere skulle skifte arbejdsplads. Det tog flere år før tingene faldt rigtigt på plads.

Forhåbentlig vil letterne kunne klare det lidt hurtigere!

Holger Pyndt

Rite Nyt

Tur til Ape

På Rite Højskole har vi i sommer afholdt alle de sædvanlige lige kurser, som vi plejer, trods COVID-19.

Det første kursus, Kvindekurset, med håndarbejds works-

hops, var sidst i juni måned og blev afholdt af letterne selv. Ugen efter organiserede Ilze Dilane mosaik kursus med en mindre gruppe lettiske damer, samtidig med at de boede på skolen og spiste grøn mad og fik information om kostens betydning af Liga Grinberga.

Niels og jeg kom til Letland, mens der var mosaikkursus på skolen. Vi var nødt til at tage færgen over Rødby-Putgarten kl. 5 om natten søndag, så vi kunne nå en færgе i Lübeck klokken 10.00 om mandagen.

Derefter sejlede vi til Liepaja, hvor vi ankom næste dag klokken 14.00 med hund og pakket bil. Så gik det af sted mod højskolen, hvor vi nåede frem kl. 19.30. Så det var en lang rejse, 38 timer undervejs mod de 24 timer, når vi sejler fra Karlshamn.

På grund af COVID- 19 måtte vi ikke, på det tidspunkt, køre gennem Sverige til Karlshamn og tage færgen til Klaipeda i Litauen, og køre gennem Litauen til Højskolen i Rite. Men hvis vi kom fra Tyskland, var der ingen krav om karantæne.

I juli og august har vi haft børnekurser og der har ikke været de store restriktioner på grund af COVID-19.

Når børnene kom til skolen skulle deres kufferter sprøjtes med desinfektions middel og forældrene måtte ikke kom-

me ind i skolens bygning. Dernæst skulle barnet aflevere en sundhedsattest og en sygeplejerske kontrollerede den. Så var der i skolens bygning sat forskellige plastikflasker op, hvor man kunne spritte hænderne af. Men i det daglige mærke-

de vi ikke meget til COVID-19. Der er også meget få smittede i Letland fra 2-12 hver dag og flest i Riga området.

Vi havde også i en uge igen i år et papirkursus. Det er verdensorganisationen IAMPAs som støtter kurset med en lille sum penge og resten betales af kursisterne selv. Her var det igen Ilze Dilane, som

stod for arrangementet og underviste i at lave lampeskærme af håndlavet papir og papir til at male akvarel på. Der var 3 danskere, som deltog sammen med deres børn. Også i den uge havde vi Līga Grinberga til at lave grøn mad.

I en weekend havde højskolen også et sprogkursus i lettisk ved lærer Guna Grinberga. Der var 5 kursister, hvoraf tre var danskere, som boede permanent i Letland og gerne ville vide mere om grammatikken. De to var unge landmænd, hvis fædre havde landbrug i Letland, (altså anden generations danskere) og hvor sønnerne så var interesserede i arbejdet med landbrug. Den tredje var en minkavler, som sammen med andre danskere havde været med til at lave verdens største minkfarm i Letland.

Som noget nyt fik vi besøg af en busfuld pensionister fra Jaunpils. De havde deres egen forening og lavede hver måned en bustur og en gang om året med en overnatning. På trods af at alle 36 pensionister ønskede at ligge i underkøje fik vi det hele til at lykkes. De medbragte en stor gryde, hvor de over bål lavede suppe. Kartoflerne og gulerødderne havde de siddet i bussen og skrællet, der var jo ingen grund til at spille tiden! Vi havde i forvejen varmet vandet i køkkenet, så det tog ikke

Ilzes nykøbte rødstenshus i Ape

lang tid at gøre suppen klar til spisning af paptallerkener. Næste dag gik turen videre mod Ilukste, hvor de skulle udforske mere af Selija området, det er navnet på vores region.

Men tilbage til turen til Ape. Da kurserne var slut, besluttede Niels og jeg, at tage en tur op til Ape, som ligger i det nordøstlige hjørne af Letland. Ilze Dilane, vores lærer på skolen, havde købt et hus af kommunen i byen Ape. Hun ville gerne have nogle kakkelovne og en madras, som Niels havde transporteret fra Danmark til Letland. Så vi kørte 300 km mod nord gennem Madona og Cesvaine, på vejen hvor de danske frivillige soldater havde vandret for 100 år siden, til vi kom til Gulbene og Aluksne. Vi bemærkede, at der på det seneste er brugt mange penge på ny asfalt på de gennemgående veje, endda lyddæmpende asfalt. Efter Aluksne kørte vi 15 km. mod den estiske grænse til den lille by Ape, med 1000 indbyggere.

Ilze havde købt et hus, som tidligere havde været byens musikskole. Før den tid, havde der været noget administration i bygningen. I hvert fald viste Ilze os en gammel træboks, som

hun sagde, havde været brugt til stemmesedler. Desuden var der oppe på loftet flere gasmasker, som havde været brugt, og som de lærte at bruge i skolerne, ifølge Ilze. Der var også flag og faner fra Sovjettiden, samt forskellige bøger og tegninger. Ilze skulle næste dag mødes med en dame, der samlede arkivalier fra byens historie, så der bliver nok lavet en udstilling engang.

Flere af husene i byen var bygget af sandsten, ikke Ilzes hus som var et rødt murstenshus. Problemet med huset var, at der ikke var kloakering og at grunden var for lille til egen septic tank. Så kommunen måtte grave op i bygaden og lave nyt, hvis de skulle have kloak. Problemet var ikke løst endnu. Da vi kom derop lå der en stor stak brædder, for taget skulle skiftes og et stor træ skulle fældes. Arbejdsfolkene skulle komme den næste dag og begynde på taget. Men da jeg for nogle dage siden spurgte, hvor langt de var nået, havde der manglet rockwool i den nærmeste by, så...

Ilze og hendes mand Gatis havde betalt 5500 euro, ca 41.000

Ilze på vej ud af døren, Niels finder blomster til hende. Under det hvide dækken ligger brædderne til taget

Mælkejunger i nationalparken Raznas

kr. for huset og det kostede 7000 euro, ca. 52000 kr. at få lagt taget på. Elektriciteten virkede, men tapet og puds indvendig skulle renoveres. Ilze ønsker at lave et arbejdsrum og lidt butik, så hun kan sælge, de ting hun laver. Samtidig har de planer om at flytte dertil, når de bliver pensionerede, normalt lever og bor de i Riga. I bil er der 176 km til Ape fra Riga på god vej.

Vi fik afleveret det vi skulle og fik en rundtur i byen, hvor vi så byens store å og de sandskrænter, som er ved åbrinken. De har gennem tiden leveret sten til husene. Vi så en blå isfugl og svalers huller i brinken.

Derefter kørte vi til vores overnattingssted Kalna Ruskis. Et udmærket motel, hvor vi overnattede for 35 euro. Ilze ville gerne vise os lidt af egnen, så næste dag vendte vi tilbage og sammen kørte vi de ca. 10 km til den estiske grænse og lidt ind i Estland, hvor vi besøgte en mindeplads for deportationer i sovjettiden. Også mellem de baltiske lande er der grænsebutikker, noget er billigere f.eks. ost i Estland og sprut i Letland.

Efter vores lille Estlands tur kørte vi videre mod nationalparken Raznas, som er smuk natur omkring en 10 km lang sø (Letlands næststørste). Inden vi nåede frem kom vi gennem byen Balvi, hvor vi så den smukkeste russiske kirke bygget i

tømmerstokke. Vi var nu rigtigt i Latgalen.

Da vi nåede frem til Raznas opdagede vi, at vi ikke var de eneste mennesker. Mange biler holdt ud til søbredden, og der var camping og nybyggede sommerhuse og der blev fisket og badet. Vi boede på et udmærket hotel til 35 euro for en overnatning, hertil kom betaling for morgenmad, som var en meget solid omelet med mel og gær. Stedet var smukt og dejligt.

Nu gik turen hjemad, men da vi kørte gennem det fredede område lagde vi mærke til, at der stadig blev hentet mælkejunger på de små træopsatser ved vejen, og vi så også en gammeldags mælkebil hente mælken. Vi mente, at det måtte være økologisk drift. For ellers ser vi næsten kun mægtige kofarme på 1000 køer andre steder i Letland.

Vi kom gennem Kraslava, der blandt andet er hjemsted for en stor del af grænsevagterne til EU's ydre grænse mod Hviderusland og Rusland. Derfra gik det videre til Daugavpils, som er en stor by med et flertal af russisktalende letter.

Nu var der kun 90 km til Rite Højskole, så nu gik det hjemad. Pludselig så Niels en skygge i bilens venstre siden og en stor

elg kom galoperende frem, trods andre biler bagved slog Niels et sving med bilen og undgik sammenstødet med elgen. I bak spejlet kunne han se at elgen var kommet ned på knæ og lå i rabatten, men rejste sig og blev reddet. Den havde ikke kunnet forudse lufttrykket lige bag bilen.

Foto og tekst LN

*Russisk
Kirke i byen
Balvi.*

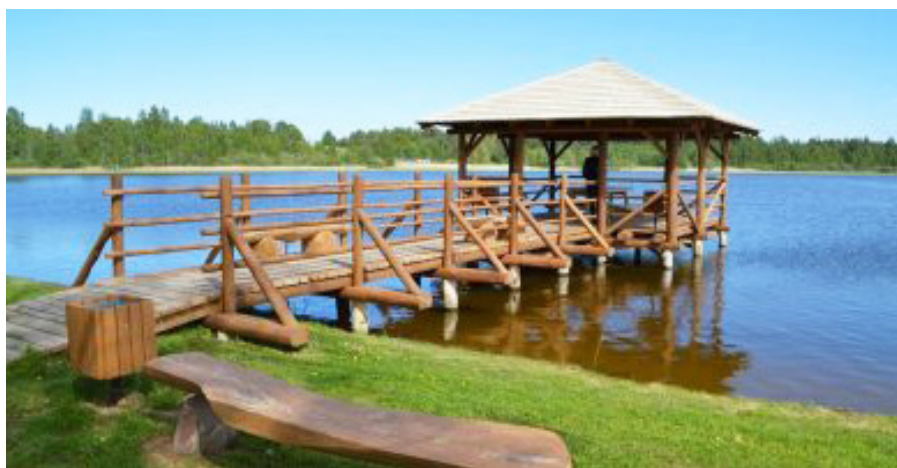
Valdemarpils – Krisjanis Valdemars by

Krisjanis Valdemars

Valdemarpils ligger i Talsi distriktet og har i dag 1.150 indbyggere, og som for mange andre lettiske byer er indbyggertallet skrumpet betydeligt i de senere år. På et tidspunkt havde byen over 1.500 indbyggere. Med sin smukke beliggenhed ved Sasmakas Søen, kan Valdemarpils Byråd og skole- og handelsliv håbe på, at der er nogle der får øjnene op for lokalitetens herlighedsværdier ved Sasmakas Søen som en blå skønhedsplet i landskabet.

Længe før byen fik sit navn Valdemarpils, hed byen Sasmaka, som stammer fra navnet på søen. Byens navn ses første gang i de historiske kilder i 1482. I 1644 får byen status som frilandsby, og længere fremme i historien får Sasmaka byret-

tigheder i 1917.

Sasmaka er opstået ved Dupurkalnas slotsbakke, som ligger 250 meter fra Sasmakas Søen, på det gamle liviske Arlava

Slotsregions territorium, som i perioden 1100-1300 tilhørte kurerne. Om stedets betydning vidner det gamle lindetræ i Sasmakas Park.

Sasmaka har i sin tid været en

Tidligere jødisk synagoge

by, der husede flere forskellige folkeslag, og især har jøderne udgjort en stor procentdel af byens indbyggertal. Der har således været en synagoge i byen, som nu er indrettet til privat ejendom.

Sasmakas Søen er speciel derved, at der er bygget en bro over søen. Det er den eneste sø i Letland med en bro over. Søen er godt 7 km. lang og har et areal på 252 hektar. Ved søen findes en dejlig campingplads, hvorfra der er en skøn udsigt over søen.

Valdemarpils Vidusskola

I 1926 ændredes byens navn Samaka til navnet Valdemarpils, for at ære den lettiske søfarts grundlægger Krisjanis Valdemars, som blev født i Arlavas Pagast ca. 3 km. fra Valdemarpils. Pagast kan oversættes som kommune. Krisjanis Valdemars blev født i 1825 og døde i 1891 i Moskva. Han voksede op i en fattig familie med 10 børn, hvoraf de 7 døde inden de var fyldt 15 år.

Krisjanis Valdemars gik i skole i Luberze og studerede ved Terbates universitet. Det siges, at han var en af de højest uddannede letter dengang, og han havde stor interesse for politik, økonomi og filosofi. I sine studieår havde han sat et lille skilt op på døren til sit værelse med teksten: "Krisjanis Valdemars – Lette!" På et tidspunkt fungerede han som lærer i Sasmaka og i Edole nær Kuldiga.

Krisjanis Valdemars var den lettiske søfarts grundlægger, som før nævnt, og i 1867 udfærdigede han sit projekt for lettisk skibsfart, og på kort tid opstod der flere søfartsskoler i de lettiske kystbyer. I Ventspils Sømandsskole blev der i tiden fra 1870 til 1897 uddannet 170 kaptajner og 260 styrmænd. Til ære for Krisjanis Valdemars blev der i år 2000 afsløret et

mindesmærke i Ventspils. Dette specielle mindesmærke er skabt i bronze af Miervaldis Polis. Ja, på en bänk i Ostas iela – Havnegade, sidder han næsten naturtro og skuer ud over havneområdet. Ja, lad dig fotografere sammen med mindesmærket for Krisjanis Valdemars, og du vil have et smukt minde om dit besøg i Ventspils.

I Valdemarpils findes også et stort mindesmærke for Krisjanis Valdemars. Når man kører ind i byen ad vejen fra Talsi, vil man straks bemærke mindesmærket i byens centrums højre side. Mindesmærket blev afsløret i 1993 og blev skabt af billedhugger Dzintra Jansone.

Det skal lige tilføjes, at man i Valdemarpils er stolte af at man i 2019 fik en bevilling på over 185.000 euro til en ny overdækket scene.

Med de bedste ønsker for bestyrelsen og for de ansatte på Den lettiske Ambassade, Den danske Ambassade i Letland og for det lettiske folk.

Tekst og foto: Olav Ernstsén

Krisjanis Valdemars var en [lettisk forfatter](#), [redaktør](#), [pædagog](#), [politiker](#), [leksikograf](#), [folklorist](#) og [økonom](#), og den åndelige leder af den første [Lettiske Nationale Opvågning](#) og det mest prominente medlem af [Unge Letter](#)-bevægelsen.

Kilde : Wikipedia

Byrådsvalg i Riga

Kirsten Gjaldbæk har spurgt ambassadør Alda Vanaga om valget i Rigas byråd og om man kan sammenligne nogle af partierne med danske partier. Alda Vanaga svarer:

Denne gang kæmpede parterne for en moderne, nordeuropæisk, grøn og socialt ansvarlig by. Alle tilbød ændringer og lovede at bekæmpe korrupsion. Den lettiske presse og de sociale netværk talte kun lidt om russerne. Jeg kunne virkelig godt lide, at flertallet af partierne ønskede dialog og samarbejde.

Det er meget vanskeligt at sammenligne de lettiske partier med de danske. Faktisk er de ikke individuelle partier. Det vindende Attīstībai / Par / Progresīvie er en alliance af 3 partier. Jeg vil sige, at Attīstībai og Par-partierne ligner det liberale Venstre til en vis grad, de progressive repræsenterer mere moderne socialdemokratiske ideer (dvs. i retning af det danske Socialdemokrati). Og især de progressive kandidater vandt mange stemmer. Dette parti er ikke kun nyt, men også ung! Så fremtidssikret.

Jeg krydser fingre for, at der virkelig vil ske ændringer. Min hjemby er en meget smuk by med meget potentiale og meget som København. Jeg håber, at den nye byregering også vil lære noget af København.

Alda Vanaga på besøg hos Dronningen

Generalforsamling

Husk at betale kontingent inden i forgårs
Brønshøj, den 26.02.2020

Indkaldelse til ordinær Generalforsamling i

Foreningen Danmark-Letland Torsdag 1.okt. 2020 kl. 19.00

i "Kulturhuset Kilden", Nygårds Plads 31, Brøndbyøster

Offentlige transportmuligheder: bus 9A, bus 13 eller S-tog: Brøndbyøster St.

DAGSORDEN

1. Valg af dirigent

2. Formandens beretning (trykt i Juni-bladet)

3. Det reviderede regnskab (trykt i Juni-bladet)

4. Forslag fra medlemmer (skal jfr. vedtægterne være indsendt skriftligt inden 15.februar, ingen modtaget)

5. Fastsættelse af kontingent

6. Valg af medlemmer til bestyrelsen:

På valg er Aase Lundbye (ønsker ikke genvalg) og Peter Fjerring (ønsker ikke genvalg) og Lis Nielsen (villig til genvalg).

Bestyrelsen indstiller Holger Pyndt (pt. suppleant) og Lis Nielsen.

7. Valg af 2 suppleanter til bestyrelsen

Bestyrelsen indstiller Peter Fjerring og Dita Schultz

8. Valg af revisor, Henning Svane (villig til genvalg), revisorsuppleant Dora Bentsen (villig til genvalg)

9. Eventuelt

Foreningen Danmark-Letland holder generalforsamling fra kl. 19.00 til 20.00.

Husk, at kun medlemmer, der har betalt kontingent for år 2020, har stemmeret ved generalforsamlingen.

Kl. 20.00 er der spisning af smørrebrød (der skal skriftlig bestilling forud, stk. a' 30.00 kr). 1 stk. drikkevare incl. Desuden serveres der kaffe og lidt sødt.

20.30 til 21.00 Der bliver vist en 15 min. lille stum film fra You tube om "De danske soldater i den baltiske frihedskrig i 1919." Den kan være et oplæg til eventuel diskussion efterfølgende.

Tilmelding til spisning sendes pr. post eller mail til

Lis Nielsen, Rosenlundsvej 8, 3650 Ølstykke,

lishazel18@gmail.com eller på mobil 23444179

På bestyrelsens vegne

Kirsten Gjaldbæk

Jeg tilmelder mig herved til fællesspisningen ved generalforsamlingen og ønsker

_____stk smørrebrød a' 30 kr, som betales i forbindelse med spisningen.

Sidste frist for tilmelding er 28. september 2020

NAVN_____

Smånyt

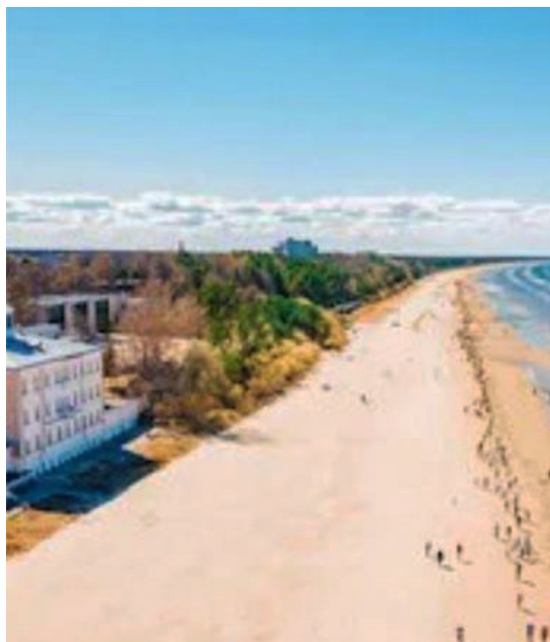
De følgende artikler er sammenstykket fra en række forskellige kilder. Hovedsageligt fra Letlands public service tv LSM, det nye Latvian Institute, og nyhedsbreve fra NGO-centralforeningen CAL

14-dages selvkarantæne for personer, der ankommer fra Danmark, Storbritannien, Irland og Grækenland

Da Covid-19 fortsætter med at sprede sig, er rejsende, der vender tilbage til Letland fra Danmark, nu også forpligtet til at selvisolere sig i 14 dage.

De 14-dages selvisolering gælder nu for personer, der har været i Luxembourg, Rumænien, Spanien, Belgien, Bulgarien, Malta, Sverige, Schweiz, Den Tjekkiske Republik, Holland, Portugal, Island, Frankrig, Polen, Kroatien, Østrig, Cypren samt Danmark, Storbritannien, Irland, Grækenland, Monaco, Andorra og San Marino.

Viden om rejser til Letland

Latvian Institute skriver:

Letland er blevet en af de sikreste destinationer i sommeren 2020. Kombineret med ophævede begrænsninger er det også destinationen, hvor rejsende mest frit kan nyde deres ferie. Udendørs aktiviteter såsom koncerter på en sø eller i marken, drive-in-film, udendørs markeder, vandsport og den nationale fritidsbeskæf-

tigelse svampeindsamling, gør landet til en attraktiv destination for dem, der ønsker at holde ferie.

(Redaktørens kommentar: Der er bare lige det lille ”aber dabeli” at Letland kræver 14 dages karantæne for rejsende fra virkelig mange lande i Europa. Så hvor mange turister har så lyst til at rejse til Letland?)

Forretningsmagasinet Forbes har inkluderet Jurmala på en liste over de ti sikreste strande i Europa, baseret på kriterier som lav smitte med coronavirusinfektion og antallet af kvadratmeter sand pr. person.

Lettisk håndværksmarked skifter til online format.

Den årlige messe arrangeret af det lettiske frilandsmuseum skulle fejre sit 50-års jubilæum i år, men på grund af begrænsninger på store forsamlinger blev messen udsat til 2021. For at give købere mulighed for at købe varer fra lokale håndværkere og hjemmeproducenter, er der oprettet en salgsportal www.egadatirgus.lv.

Gunta Velpa har været aktiv i vævning i 20 år og forsøgte at popularisere en af de ældste typer håndværk i Letland. ”Jeg har oprettet mit eget firma - Atspole, og indtil videre har køberne hovedsageligt været udenlandske turister, der har taget mine værker hjem som souvenirs fra Letland. Jeg er glad for, at egadatirgus.lv er blevet oprettet. Det vil være en ekstra mulighed for at få flere kunder i både Letland og udlandet. ”

Mere end 130 håndværkere og hjemmeproducenter fra hele Letland har allerede registreret sig på platformen www.egadatirgus.lv. Produkterne placeres i 9 kategorier - keramik; træ- og birkebark, tekstiler; legetøj; metal; smykker; læder; glas og mad og drikkevarer.

Messen (og den online platform) er med til at holde lettisk kunsthåndværk og traditionel produktion i hjemmet i live, siger direktøren for frilandsmuseet.

Letter i udlandet har allerede vist interesse for egadatirgus.lv.

En statue for COVID-19 lægeverdenen

Måske som svar på at man mange steder vælter statuer af historiske personer som på en eller anden måde ikke har opført sig som nutidens etiske kodeks foreskriver, har man i Letland rejst en stor statue til støtte for alle de personer inden for lægeverdenen, som har arbejdet ekstra hårdt og risikofyldt med Covid-19 patienter.

Den seks meter høje skulptur "Medics to the World" viser en kvindelig mediciner, der lige er kommet ud af behandlingsrummet og gør sig klar til sin næste behandling".

Den tre måneder lange nedlukningsperiode og frygt for deres liv har fået folk til at ændre deres syn på læger, sygeplejersker og andet medicinsk personale. Mange har for første gang i deres liv indset, at medicinsk personale er af afgørende betydning," siger kunstner og forfatter til ideen, professor ved Kunstakademiet i Letland Aigars Bikše, som er en af de mest fremtrædende billedhuggere i Letland i dag.

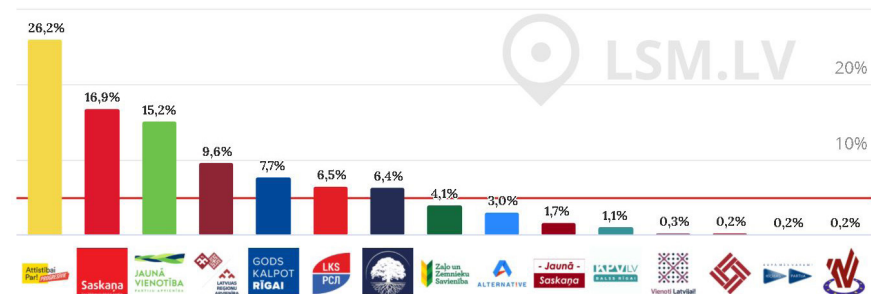
Ekstraordinært valg til Riga byråd

Letlands parlament opløste byrådet i Riga og banede vejen for nyt lokalvalg. Dette afsluttede en månedlang magtkamp på rådhuset, hvor den daglige forretning siden er opretholdt af en midlertidig administration. Afstemningen, der oprindeligt var planlagt til april, er blevet udsat to gange på grund af coronapandemien. Ifølge valgkommissionen var valgdeltagelsen lidt over 40 procent, det laveste niveau siden 1997.

Ved det ekstraordinære lokalvalg i Riga sidst i august, fik valgalliancen mellem det liberale parti Attīstībai/Par!, og "PROGRESĪVIE" med 26,2 procent flest stemmer

Det blev efterfulgt af oppositionspartiet "Saskaņa" sociāldemokrātiskā partija (16,9 procent). I de sidste ti år har de ledet Riga sammen med partiet "Gods kalpot Rīgai" I alt syv partier vil sandsynligvis komme i byrådet.

Partisammensætningen af Riga byråd vil sandsynligvis komme til at ligne regeringen i Letland. Hvilken koalition der bliver etableret, er dog stadig åben.

18 vietas Attīstībai/Par!, "PROGRESĪVIE"

12 vietas "Saskaņa" sociāldemokrātiskā partija

10 vietas Jaunā VIENOTĪBA

7 vietas Nacionālā apvienība "Visu Latvijai": "Tēvzemei un Brīvībai/LNNK", Latvijas Reģionu Apvienība

5 vietas Partija "Gods kalpot Rīgai"

4 vietas Jaunā konservatīvā partija

4 vietas "Latvijas Krievu savienība"

Hækling af hyperbolske planer

Kunstneren og matematikeren Daina Taimina har skabt en fysisk repræsentation af hyperbolske planer ved at hækle dem. Hun kom endda i Guinness rekord bog ved at hækle en meget stor repræsentation som blev hæklet med 7 km garn. Hun bruger sine modeller til at gøre sine geometriske forelæsninger mere forståelige. Hun fik ideen efter at hun selv som studerende havde haft svært ved at forstå den geometri som har mere end 3 dimensioner idet vi ikke er i stand til at danne os en billed repræsentation af noget på 4 eller flere dimensioner.

Ligegyldig om man er matematiker eller ekspert i hækling er jeg sikker på at mange af dette blads læsere vil finde stor fornøjelse i at hører hendes TED-foredrag som findes på youtube om undervisning i hyperbolsk geometri.

I øjeblikket er hun lektor ved Cornell University i USA.

Hør foredraget her når du læser bladet på internet:

<https://www.youtube.com/watch?v=w1TBZhd-sN0>

17 min i alt.

Letland forbyder den russisk propagandakanal RT

I tråd med EU's sanktioner mod Ruslands statskontrollerede propagandamaskine RT, har det lettiske nationale elektroniske massemedieråd besluttet at forbyde syv RT-tv-kanaler og opfordrer andre EU-lande til at gøre det samme.

Letland forbyder kanalerne, fordi RT kontrolleres af Dimitry Kiselyov, der er på EU-listen over sanktionerede personer på grund af hans centrale rolle i russisk propaganda til støtte for annekteringen af Krim.

RT, hed tidligere Russia Today og er Ruslands statskontrollerede netværk af tv-kanaler, der sender på engelsk, spansk, arabisk m.fl.

Da Kiselyov er underlagt sanktioner på hele EU's territorium, mener Letland, at et forbud mod RT bør indføres i hele EU.

Forbuddet træder i kraft efter offentliggørelsen. I november 2019 forbød Letland allerede dengang ni russiske tv-kanaler, hvis ejer Yuri Kovalchuk også er på EU's sanktionsliste for at underminere Ukraines territoriale integritet.

Memorandum fra Estland, Letland, Litauen og Polen til Rusland

I den russiske statsduma er der for nylig blevet forelagt et forslag om at tilbagekalde og ugyldiggøre resolutionen fra folkekongressen i USSR af 1989 "Om den politiske og juridiske vurdering af den sovjet-tyske traktat om ikke-aggression fra 1939" hvori man fordømmer den hemmelige protokol for Molotov- Ribbentrop -pagten.

I den anledning afgav formændene fra udenrigsudvalgene i Polen, Litauen, Letland og Estland den 25. juni 2020 et fælles memorandum, der blev forelagt Dumaen i Rusland, om at tilbagekalde forslaget. Landene mener, at forslaget er et forsøg på fra russisk side at fordreje historien og "man håber dumaen vil vise lige så meget visdom og mod i dag som deres forgængere gjorde i 1989", hvor de fordømte den hemmelige protokol.

I henhold til udenrigsudvalgenes beslutning banede protokol-len vejen for brugen af ulovlig magt mod nabolandene - frata

gelse af Litauens, Letlands og Estlands uafhængighed, Polens opdeling mellem Tyskland og Sovjetunionen, Sovjetunionens krig mod Finland og berøvelsen af Rumæniens territoriale integritet. Den banede vejen for udbruddet af 2. verdenskrig. Det betød at landene i Europa blev berøvet deres uafhængighed og suverænitet og dens borgere blev berøvet grundlæggende menneskerettigheder og borgerlige rettigheder i mange årtier fremover.

Som understreget af Rihards Kols, formand for Saeimas udenrigsudvalg, udgør forslaget en fortolkning af historien, der strider mod universelt anerkendte begivenheder, der er bekræftet af historiske fakta og dokumenter. "Det er et forsøg på at modgå historien med det formål at retfærdiggøre de blodige forbrydelser i de to totalitære regimer i det 20. århundrede, stalinisme og nazisme.

I beslutningen opfordrer formændene for Udenrigsudvalgene Statsdumaen og myndighederne i Den Russiske Føderation til at trække forslaget tilbage.

Letland ønsker amerikanske soldater udstationeret

Da Trump har annonceret en delvis tilbagetrækning af amerikanske tropper fra Tyskland er Letland ifølge forsvarsminister Pabriks interesseret i at en del af disse soldater bliver stationeret i Letland. Letland er parat til at betale for udstationeringen i form af infrastruktur og som hidtil afholde udgifter til eget militær på mindst 2% af BNP.

Pabriks mener, det er meget vigtigt at der er amerikanske styrker så tæt ved Europas østgrænse som mulig. Han er generelt ikke begejstret for at USA vil trække tropper hjem til USA. Men der er også allerede aftalt at en del af tropperne udstationeres i Polen.

Pabriks forstår godt den amerikanske tankegang om at ethvert land er ansvarlig for at forsvare sin egen østgrænse og ikke udelukkende skal stole på tropper fra Nato, men Pabriks mener det må tælle i Letlands favør at de allerede i nogle år har brugt mindst 2% på militær.

Letlands nationalmelodi

den første repræsentant for en national vækkelse Karlis Baumanis til den første Lettiske sangfestival i 1873.

Selvom censorerne fra zarregimet forbød det, var det en del af hovedprogrammet på sangfestivalen i 1873. Sangen blev sunget af et kor ved festivalens åbningsceremoni i Rigas Latvian Society House. Og den har været elsket af letterne gennem tykt og tyndt lige siden.

https://commons.wikimedia.org/w/index.php?title=File%3ALatvian_National_Anthem.ogg

Den lettiske kokle bliver pop

Koklen, et gammelt lettisk musikinstrument svarende til en harpe, bliver normalt brugt til at producere smukke folkemelodier. Men den talentfulde unge kokle-spiller Anete Germane spiller "Some Say" af den svenske popstjerne Nea på koklen.

I uge 23, fejrede nationen, der elsker at synge, en milepæl for dens mest værdsatte melodi. Den 7. juni 1920, blev "Dievs, sveti Latvijū!" - "Gud velsigne Letland!" officielt erklæret for nationalsang for den nye uafhængige republik.

Sangen, der roser landet "hvor Letlands døtre blomstrer og Letlands sønner synger", blev komponeret i 1872 af skolelærer og

Freedomway

Ej.uz/freedomway

De baltiske stater forenes i støttekampagnen "Baltic Way Freedom for Belarus"

I solidaritet med det hviderussiske folks forhåbninger om frihed og demokrati opfordredes letterne til at deltage i jubilæet for den historiske baltiske vej den 23. august og være en del af solidaritetskampagnen "Baltisk vej til frihed for Hviderusland" i Litauen, og på dagen før at tage til Latgalen og deltage i processionen langs den hviderussiske grænse.

Kampagnen "Baltic Way Freedom for Belarus" vil være en kæde af solidaritet fra den litauiske hovedstad Vilnius til den hviderussiske grænse, hvor deltagere fra Letland vil være ansvarlig for en af vejsektionerne.

Deltagere vil få transport, så alle interesserede kan deltage i denne begivenhed ved at overholde alle epidemiologiske sikkerhedsforanstaltninger og bruge ansigtsmasker på Litauisk område.

Kampagnen "Baltic Way" fandt oprindeligt sted den 23. august 1989, hvor mere end to millioner letter, litauere og estere gik sammen i en 600 km lang kæde gennem de baltiske stater.

Løb den Baltiske vej

Løb langs Østersøvejen på årsdagen! 18. august

På jubilæumsdagen for "Baltic Way" opfordrede Rimi Riga alle i Baltikum til at forene sig i løb eller gang langs en del af Baltic Way og finde ud af, hvem der er mest aktive - lettere, litauere eller estere - i en fredelig kappestrid.

Riga Udviklings Bureau ønsker at styrke Rigas position som den løbende baltiske hovedstad ved at styrke populariteten af løbskulturen. Ved at registrere sig under deres nationale flag repræsenterer hvert medlem Litauen, Letland eller Estland.

"Østersøvejen var vejen til en uafhængig og demokratisk stat, som vi nu kan nyde. Med udfordringen fra Østersøvejen ønsker vi at konsolidere løbefællesskabet på Østersøplan."

Kuldigas globale drømme får et spark opad

Kuldīga i det vestlige Letland er berømt for sit bytorv i barok stil, træhuse og kanaler og kan prale af Europas bredeste vandfald. Det er let at forelske sig i stedet, og det ser ud til at det også har brugt sin magi på præsident Egils Levits. På et besøg den 28. juli støttede Levits formelt ansøgningen om optagelse på UNESCOs verdensarvsliste.

Det lettiske sprog

Kirsten Gjaldbæk har fundet nedenstående:

Viktors Strunkis skriver følgende i INFOBALTs lukkede facebook:

Det latgalske sprog udviklede sig i en skriftlig tradition fra dialekter, der blev talt af letter i den østlige del af landet tilbage i det 18. århundrede. Den tidligst eksisterende bog på Latgalsk er "Evangelia toto anno" ('Evangelier for hele året') fra 1753. De første staveregler blev lånt fra polsk og brugte Antiqua-skrifttyper (der er en trykt imitation af håndskrift). Disse staveregler adskilte sig meget fra stavemåden i resten af Letland, som under indflydelse af tysk normalt blev skrevet i Fraktur (en gotisk variant med adskilte bogstaver). Mange latgalske bøger fra slutningen af det 18. og det tidlige 19. århundrede blev skrevet af jesuiterpræster, der kom til det polsk påvirkede Latgalen fra forskellige europæiske lande. Skrifterne bestod af omfattende religiøs litteratur, kalendere og poesi.

I 40 år - fra 1865 til 1904 var udgivelsen af bøger på Latgalsk forbudt. Det tilknyttede forbud mod at bruge det latinske alfabet i dette område af det russiske imperium fulgte umiddelbart efter et oprør i Polen, Litauen og Latgalen hvor tsarstyret blev udfordret. Under forbuddet kom der kun få indsmuglede katolske skrifter til landet fra Østpreussen. Efter at forbuddet blev ophævet i 1904, skete der en hurtig opblussen af den latgalske skrifttradition i bl.a. aviser, lærebøger og grammatikker. I 1918 blev området Latgalen en del af den nyoprettede lettiske stat.

Saeima har godkendt udviklingsplan for 2021-2027

Torsdag den 2. juli godkendte Saeima Letlands nationale udviklingsplan for 2021-2027, som blev ledsaget af en beslutning, hvori de understregede de prioriteringer, der skal foretages i de næste 7 år. Saeimas beslutning er også vigtig for civilsamfundet og er udtrykt i følgende udtalelse:

[Saeima] sætter stor pris på civilsamfundets og den private sektors beslutsomhed og hurtige handling ved uselvisk at støtte andre borgere, kommuner og staten under Covid-19 krisen.

CAL (Civic Alliance Latvia) kritik af rapport fra Justitsministeriet om gennemsigtighed i CSO'er

Civic Alliance - Letland har udarbejdet en udtalelse til udkastet udarbejdet af indenrigsministeriet "Om handlingsplanen til forebyggelse af hvidvaskning af penge, terrorisme og finanssvindel".

I udtalelsen påpegede de stærkt, at den nuværende version af dokumentet fortsætter med at anføre generelt, at den ikke-statslige sektor kan bruges til hvidvaskning af penge eller finansiering af terrorisme. Planen identificerer ikke specifikke risici eller omstændigheder, der understøtter sådanne påstande. Derfor opfordrede de til kun at inkludere faktuelle konklusioner i planen.

CAL er en uafhængig non-profit NGO der virker som platform for repræsentation og som forhandlingspartner for de lettiske CSO's (civile samfunds organisationer)

Parlamentet drøfter frivilligt arbejde i nødsituationer som coronakrisen.

En gruppe under Letlands parlament arbejder med at fremme frivilligt arbejde i nødsituationer. Repræsentanter for regeringen, kommuner samt foreninger har delt deres oplevelse af det frivillige arbejde under den nuværende nødsituation. De diskuterede de positive eksempler såvel som udfordringer i tilrettelæggelsen af det frivillige arbejde og mulige forbedringer i den lovmæssige ramme og praksis, der kræves for at sikre vellykket frivilligt arbejde.

På et møde deltog flere civilsamfundsorganisationer, der organiserede frivilligt arbejde under krisen, hvor de understregede, hvor stolte de er over at bo i et samfund, hvor folk ønsker at hjælpe hinanden, men indikerer, at der er behov for flere forbedringer inden for den juridiske ramme og koordineringen af frivilligt arbejde, herunder mellem civilsamfundsorganisationer indbyrdes og mellem den statslige og ikke-statslige sektor, samt med hensyn til tilgængeligheden af information og retningslinjer.

Eksport af flytbare huse

En lettiske husbygger er ved at få foden ind på det skandinaviske marked ved at producere miniaturehuse til mange forskellige formål. Firmaet som er nyetableret inden for det seneste år kaldes "Smart eco tiny" Husene vejer maksimalt 3,5 ton og kan bestilles med varierende indretning og installationer.

I Riga skal der bygges en akustisk koncertsal.

Det er planlagt, at der skal bygges en akustisk koncertsal hvor Verdens Handels Centeret ligger på Elisabeth iela. Handelscenteret som skal rives ned er en uønsket påmindelse om tiden med besættelsen. Den er oprindeligt bygget til at huse kontorpersonele for centralkomiteen for det lettiske USSR kommunistparti.

Byggeriet forventes færdigt om 3 år.

Er der en lille reminder lagt ind i din kopi af bladet?

Hvis det er tilfældet bedes du enten:

- Hurtigst muligt betale kontingent for 2020 eller
- gøre os opmærksom på at du har betalt for 2020 eller
- give os besked på at du ønsker at melde dig ud
- sidstnævnte ønsker vi naturligvis ikke men du kan jo have gode grunde som vi selvfølgelig respekterer

Top 10 fuglesange fra Letlands enge

Liene-Brizga Kalniņa, en repræsentant for den lettiske naturfond, peger på, at naturlige enge er et paradis for arter af alle slags, herunder mange fuglearter.

Flere arter af engfugle er afhængige af eksistensen af engarealer, men engene forsvinder hurtigere end noget andet habitat i Letland, og nu udgør de kun 0,7% af Letlands areal - for 100 år siden var det 30%. Derfor er engens beboere også truet.

Nu kan du opleve de spændende lyde fra Letlands enge med denne top ti indspillet af ornitolog Edmunds Račinskis.

Hvis stresset i det moderne byliv kommer til dig, anbefaler vi, at du tager et par gode hovedtelefoner på, lukker øjnene og teletransporterer dig selv til Letlands eng.

Lyt til fuglesangene mens du ser på et billede af fuglene:

<https://eng.lsm.lv/article/society/environment/top-10-bird-songs-from-latvias-meadows.a367540/>

(Undgå at skulle skrive den lange adresse. Læs også bladet på nettet så du blot kan klikke på adressen.)

De 10 fugle du kan høre:

1. Corncrake (Grieze) engsnarre
2. Lapwing (Ķīvīte) Vibe
3. Snipe (Mērkaziņa) Sneppe
4. Great snipe (Ķikuts) (Skov Sneppe)
5. Yellow wagtail (Dzeltenā cielava) (Gul vipstjert)
6. Thrush nightingale (Lakstīgala) (Nattergal)
7. Whinchat (Lukstu čakstīte) (Bynkefugl)
8. Blyth's reed warbler (Krūmu ļauķis) (Rørsanger)
9. Marsh warbler (Purva ļauķis) (Kærsanger)
10. Rosefinch (Mazais svilpis) (Karmin dompap)

Se et lille billede af dem på side 2 og side 47 På ovennævnte adresse findes billederne selvfølgelig i stor udgave.

Den lettiske landskabsmaler

Harijs Veldre og hans Ingrīda

Den 19.08.2020. døde Ingrīda Veldre - en elsket mor, mormor og muse, der så længe hun kunne stille og uselvisk tog sig af sin talentfulde mand og resten af familien.

Ingrīdas kærlighed, hjertevarme og sjælens lys var den største støtte og kilde til styrke for sin mand, maleren Harijs Veldre; Faktisk kan man sige, at disse malerier, der er velkendte for letterne som "Veldres landskabsmalerier", er deres fælles produkt, skabt i en udelelig tandem - så meget var de to vokset sammen.

Harijs Veldre malede i naturen, ikke fra hukommelsen, derfor brugte Ingrīda og Harijs meget af deres tid på at rejse rundt i Letland.

Selv om Letland ikke er et stort land, er lettisk landskab meget forskellig - en region kan prale med maleriske bakker og søer, en anden med kysten, fyrklitter og fiskerbåde på den

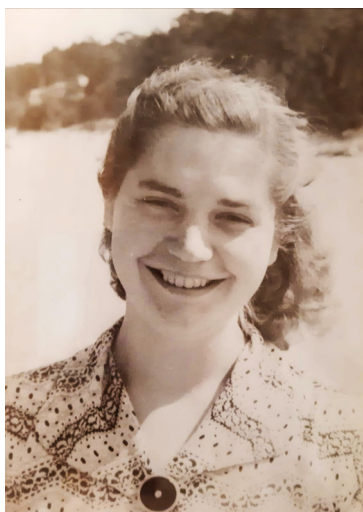

hvide sandstrand; en tredje med tykke skove og slyngninger af rolige mørke floder. Og hvor forskellige er årstiderne i Letland! Hvide svære vintre, når jorden er dækket af dybe snedriver, og alt er hvidt; men det er ikke det samme hvide; det kan være skinnende hvidt og det kan være tusmørke gråligt hvidt; det kan endda være mørkt hvidt. Efteråret, der maler det skovrige

Letland så farverigt, at hånden klør for at tage en pensel og sætte fortryllelsen af disse farver på lærredet; grøn sommer med blomsterfyldte enge og modne kornmarker; glad forår med friske, nye blade som lige er nærmest eksploderet i det grønne... og solopgang, der skinner i engens dug... og solnedgang, når den brændende sol synker ned i havet og bestråler fyrretræer i rødt...

Denne verden var Harijs Veldres verden - lettisk natur i al dens skiftende mangfoldighed. Altid poetisk og dybt følelsesladet. Landskaber malet af Veldre var mættet med speciel energi, de har ingen ydre udsmykninger; det er en maskulin, enkel, hård skønhed. I hvert værk kan man mærke en dyb personlig oplevelse, som fortæller om malerens levende vitale natur, komplekse karakter, temperament, hans følsomhed, endda hans humør.

Ingrīda, hans kone, så også med kunstneriske øjne på lettisk natur; mange gange så hun en scene i landskabet, som hendes mand kunne sætte på lærredet, og hvis hun ikke så det med det samme, gik hun igang med at finde det i naturen, til det var fundet. Det var også hende, der gjorde stedet male-

Ungomsbillede af Ingrida

klar til sin mand. Om vinteren ryddede hun sneen på det sted, hvor staffeliet skulle stå, om efteråret gik hun i skoven for at samle brænde til at varme campingovnen op. Hendes mand skulle bare strække hånden ud og hun lagde en ren, vasket pensel ind i den. Hun observerede ham, mens han malede og var den første kritiker af det nye kunstværk. Med sin smukke, raffinerede håndskrift underskrev hun også det nye maleri. Faktisk har Ingrida underskrevet alle sine mands kunstværker på grund af sin håndskrifts skønhed.

Harijs Veldre arbejdede under meget enkle forhold; han var selv kommet fra landet og kun ved eget talent og vedholdenhed havde han fået anerkendelse i hovedstaden. Mens han rejste rundt i Letland, mødte han landmænd, som han aftalte at leje et værelse af i deres hjem, og han var ikke bange for at bo med fiskere i kystbyer, i små campinghuse og telte under sine malerture, som han selvfølgelig tog sammen med Ingrida.

Harijs og Ingridas tid faldt sammen med den sovjetiske besættelse i Letland. Harijs som kunstner led ikke under regimet, som det var tilfældet for mange andre, hvor kunstnerne oplevede undertrykkelse, hvis de ikke ville hylde de sovjetiske myndigheder med deres værker. Harijs var ikke farlig, fordi han malede naturen, troede kommunisterne. Men de tog fejl! I en tid hvor besættelsesmagten forsøgte at skabe had mod alt det lettiske, nationale og patriotiske, var det Harijs malerier, der altid mindede letterne om deres hjemlands skønhed! Det var en god og ufarlig måde at dyrke det lettiske på og styrke den nationale selvtillid i deres hjem uden at udfordre eller irritere besættelsesmagten. Derfor var Harijs Veldres malerier meget populære blandt letter, og han modtog regelmæssige

ordrer "fra folket" - hvad enten det var et rundt jubilæum for en lettiskfødt formand for en kol-hos, en direktør, en lærer, eller et familiemedlem, så var Harijs Veldres malerier den bedste gave!

På den anden side var sovjetmagten villig til at vise, at den godt kunne forstå ikke kun arbejdernes behov, men også kunstnerne! Derfor fik (i Nikita Khrushchevs tid, som var leder af Sovjetunionen fra 1957) kunstnerne specielle værksteder - rummelige lejligheder med højt

til loftet og store vinduer på de øverste etager i de sovjetiske boligblokke. Som en ung og lovende kunstner var Harijs så heldig at få sig sådan et værksted/ lejlighed i den såkaldte "Khrushchovka" - et typisk sovjetisk 5 etagers bolighus i hvide mursten.

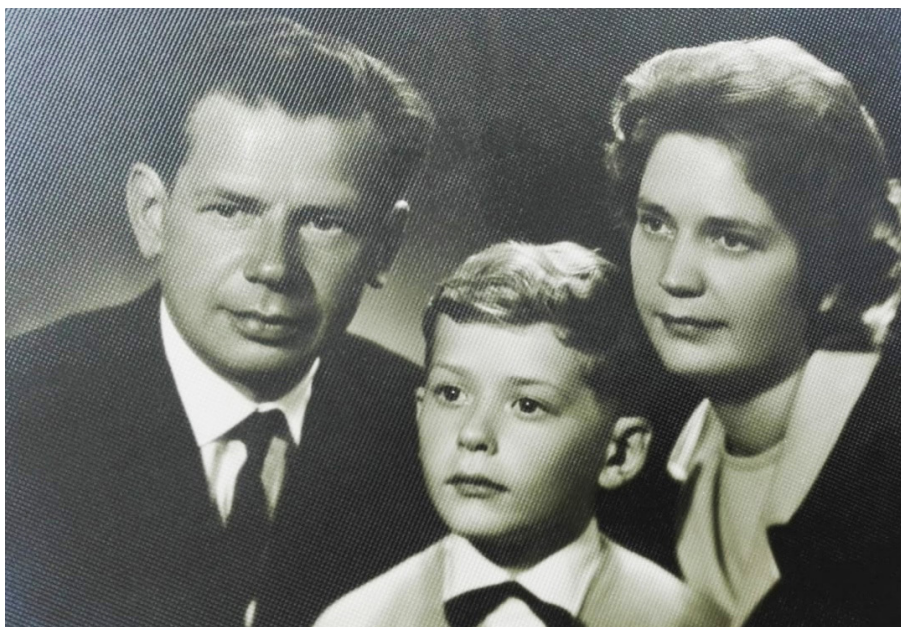
Her boede Harijs Veldre sammen med Ingrīda resten af sit liv indtil sin død i 05.06.1999. Og Ingrīda indtil for nylig. Men nu bor hans søn sammen med sin familie i lejligheden i Rīga, Grīvas iela 3 - 21.

Her kan man altid kommer forbi efter en aftale på forhånd* og se Harijs malerisamling og indretningen i lejligheden, som var Ingrīdas kunstværk.

Under alle omstændigheder vidste Ingrīda, hvordan man gør alt behageligt, smukt og hyggeligt, selv hvis der var tale om en sovjetiske lejlighed. Hun var en stor værtinde. Lejligheden og værkstedet blev gradvist fyldt med Harijs malerier, men Ingrīda vidste, hvordan de skulle placeres for at det ikke mindede om et opbevaringssted; hun kunne godt lide at sætte enkle lettiske blomster fra marken i lervaser, lægge en smuk dug på bordet og bage noget lækkert til gæsterne. Og gæster

var der mange af, fordi Harijs værksted blev et populært mødested for kunstnere, musikere, og malere (Leo Kokle, Jānis Pauļuks, Valdis Kalnroze) samlede sig ofte i nærheden af Veldre for at nyde en lækker godbid tilberedt af Ingrīda i en bohemisk atmosfære og kunstnerne, der ikke var fremmede for russisk vodka brugte tiden på at tale om kunst, musik og opera, som både Harijs og Ingrīda elskede meget.

Da deres søn Leons blev født, blev han, ved hjælp af sin mor, en fremragende cellist. Nu havde Ingrīda to kunstnere på skuldrene. Takket være hende var Harijs og Leons i stand til at hengive sig helt til deres kunst, ingen andre sovjetiske daglige bekymringer skulle de tage sig af, som for eksempel de evige lange køer i butikkerne for at få mad.

Der er ingen tvivl om at kunstneren Harijs Veldre var en bemærkelsesværdig person - en stor maler, en rigtig kunstner med alle sine kvaliteter - maskulin karismatisk, lidensabelig temperament og kærlighed til naturen, musik, kunst og forskellige udtryk for humør, men nogle gange også humørsvingninger og ukontrolleret udbrud samt lidenskab for

alkohol, som det var sædvanligt for store kunstnere.

Det var Ingrīda, der var usædvanlig. Hun var en særlig person på grund af sin enkelhed, hjertevarme, og kærlighed til menneskeheden. En speciel og usædvanlig person, fordi hun aldrig satte sig i forgrunden, men tog sig af de andre. Men takket være Ingrīda var Letland i stand til at opfostre to fremragende kunstnere. Ville det være sket uden hende ...?

*For at aftale besøg i Harijs og Ingrīda Veldres lejlighed i Grīvas iela 3 - 21 i Riga, skal man ringe til deres søn Leon Veldre på telefon +371 26594 268

*Tekst og fotos: Anete Veldre,
Oversat og redigeret af Guna Grīnberga.*

Bestyrelsen

	Kirsten Gjaldbæk Kongstedvej 12 2700 Brønshøj Formand	3871 1825 kirsten.gjaldbaek@gmail.com
	Niels Bendix Knudsen Lille Havelsevej 86 3310 Ølsted Næstformand	mobil 40312345 nbendix@mail.com
	Aase Lundbye Gustav Esmanns Allé 6 2860 Søborg Kasserer	mobil 2532 0470 aaselundbye@gmail.com
	Lis Nielsen Rosenlundsvej 8 3650 Ølstykke Redaktør	mobil 23444179 Lishazel18@gmail.com
	Signe Struberga Slotsparken 84C 2880 Bagsværd Næstformand	signe.struberga@gmail.com
	Anda Dyrhund-Parbst Horserød byvej 3 3000 Helsingør Webmaster	mobil 2016 0963 anda.parbst@gmail.com
	Peter Fjerring Frederik VI's Allé 6, 1th 2000 Frederiksberg Bestyrelsesmedlem	mobil 2025 1783 peterfjerring@hotmail.com
	Holger Pyndt Degnemose Alle 41 2860 Søborg Suppleant	holger.pyndt@gmail.com

Foreningen....

Foreningen Danmark-Letlands medlemsblad udsendes til alle medlemmer.

Indlæg og udklip er meget velkomne og sendes til redaktør Lis Nielsen (lishazel18@gmail.com). Vi kan ikke love at bringe alle indlæg, ligesom vi forbeholder os ret til at redigere i det indsendte. Vi ser gerne at artikler på engelsk eller lettisk er oversat når vi modtager dem.

Foreningen Danmark-Letland er stiftet i august 1992 i København af en kreds af private personer med interesse for Letland.

Formålet med foreningen er:

På alle måder at styrke og udvikle venskab mellem det lettiske og danske folk, samt oplyse om Letland.

Som medlem af foreningen kan optages enkeltpersoner, husstande, foreninger, virksomheder, kommuner, menigheder, organisationer mv. med interesse for dansk-lettiske relationer.

Foreningen er landsdækkende. De fleste arrangementer finder sted i Københavnsområdet, men der opfordres til lokalt arbejde også andre steder i landet. Hos Fremad Rejser, Vesterbrogade 37, 1620 København V tlf.: 33 22 04 04, får medlemmer af Foreningen Danmark-Letland rabat på rejser til Letland. Indmeldelse i Foreningen Danmark-Letland sker ved henvendelse/indbetaling til kasserer Aase Lundbye.

Foreningens girokonto er: 07 736 54.

PS. Der bliver ikke udsendt girokort da det kun bruges af få. Bankoverførsel via netbank sker til:

Danske Bank, reg. 1551, konto 000 0773 654

Mærk venligst betalingen

”kont årstal navn” (kont 2020 P. Pedersen)

Årskontingent:

Enkeltpersoner	250 kr.
Husstande	350 kr.
Unge under 26 og pensionister	175 kr.
Organisationer m.m.	550 kr.

Nyttige adresser

Letlands Ambassade i Danmark,

Rosbæksvej 17, 2100 København Ø

Tlf. 3927 6000

embassy.denmark@mfa.gov.lv

www.am.gov.lv/copenhagen

Ambassadør: Alda Vanaga

Ambassadørens sekretær Inese Buike

Rådgiver/diaspora Liga Usilenoka

House Manager: Valdis Bormanis

Den Danske Ambassade i Letland,

Pils iela 11, Lv-1863 Riga, Latvia

Tlf. +371 6722 6210

rixamb@um.dk, www.ambriga.um.dk

Ambassadør: Flemming Stender

fleste@um.dk

Konsul/Attaché:

+371 6722 6210 ext. 16 /mob. +371 2612 1002

Det Danske Kulturinstitut i Riga,

Mūkusalas iela 3, Riga, LV-1423, Letland

Tlf.+371 728 99 94

Tlf.+371 728 82 21

[mailto: dki@dki.lv](mailto:dki@dki.lv)

Leder: Simon Drewsen Holmberg.

Det Danske Kulturinstitut i København

Vartov, Farvergade 27 L, 2. sal, 1463 Kbh K

Leder Michael Mørch.

Foreningens hjemmeside: www.danmark-letland.dk

Webmaster: Anda Dyrlund-Parbst

Kode til at se seneste numre af bladet: vairalat

KALENDER for 2020

1.okt. 19.00

Generalforsamling i "Kulturhuset Kilden", Nygårds Plads 31, Brøndbyøster
Offentlige transportmuligheder: bus 9A, bus 13 eller S-tog: Brøndbyøster Station.

18.nov. 11.00

Mindehøjtidelighed ved monumetet på Vestre Kirkegård. Vestre Kirkegårds Allé 15, 2450 Kbh. SV.

21.nov.kl. 16.00

Nationaldags fejring af 18. november. Mere information på hjemmesiden ca. en måned før arrangementet. www.danmark-letland.dk

November-december

Der vil komme invitation til et medlemsmøde på Ambassaden. Nærmere besked om tid og sted på vores hjemmeside.
www.danmark-letland.dk

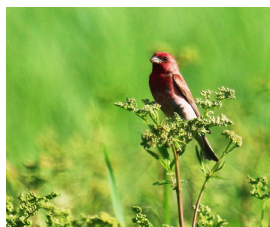
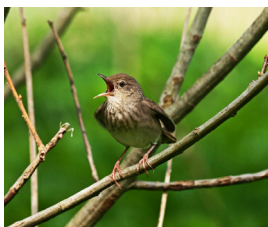
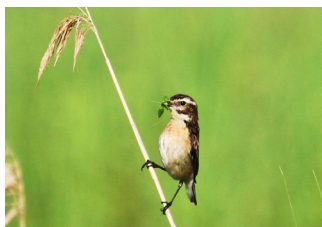
Er du matematiknørd? Eller hækleafhængig?
Så se endelige side 28!!

Læs om og hør de lettiske engfugle herunder side 37

(Lukstu čakstīte) (Bynkefugl)

(Purva ļauķis)
Kærsanger

(Mazais svilpis)
Karmin dompap

Landskabsmaleri af Hariojs Veldre